

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลกำเม็ด
ตำบลกำเม็ด
อำเภอกุศุม จังหวัดยโสธร

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด

ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด

เดิมพื้นที่ตำบลกำแมด ขึ้นตรงต่ออำเภอลมพุก (ปัจจุบันคืออำเภอกำเขื่อนแก้ว) จังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2468 และขึ้นตรงต่อตำบลไผ่ อำเภอยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันตำบลไผ่คืออำเภอรามมูล) และในปี พ.ศ. 2494 ได้ยกฐานะบ้านกำแมดเป็นตำบลกำแมด อำเภอยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน 11 หมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลกำแมด เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2540 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องจัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล วันที่ 19 มกราคม 2539

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด

1. สภาพทั่วไป

1.1. ที่ตั้งและขนาดพื้นที่

1.1.1 ที่ตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอกุดชุม ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอกุดชุมประมาณ 8 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดยโสธร ประมาณ 45 กิโลเมตร(2 มีนาคม 2540 จัดตั้ง อบต.)

1.1.2 ขนาดพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด มีพื้นที่ 73 ตารางกิโลเมตร (45,625 ไร่)

1.2.

อาณาเขต องค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด ตั้งอยู่ทิศตะวันออกของอำเภอกุดชุม โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอาณาเขตของ ตำบลโนนเปือย
อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร	
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอาณาเขตของ ตำบลโคกนาโก
อำเภอบัวแก้ว จังหวัดยโสธร	
ทิศใต้	ติดต่อกับอาณาเขตของ ตำบลหนองเป็ด
อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร	

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอาณาเขตของ ตำบลนาโสี อำเภอกุดชุม
จังหวัดยโสธร

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด
ส่วนใหญ่เป็นที่ราบมีหนอง บึง ลำห้วย
ทั่วไปลักษณะของดินในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด
เป็นดินร่วนปนทรายปัจจุบันใช้ประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรมโดยเฉพาะการ
ทำนา สภาพป่าในปัจจุบัน จะพบเฉพาะที่เป็นพื้นที่ป่าสาธารณะ(ป่าช้า)
และป่าเบญจพรรณในเขตพื้นที่ของ สปก.

1.4 จำนวนหมู่บ้าน 18 หมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด มีทั้งหมด 18 หมู่
บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านกำแมด , หมู่ที่ 2 บ้านห้วย , หมู่ที่ 3 บ้านโนนยาง ,
หมู่ที่ 4 บ้านกุดหิน , หมู่ที่ 5 บ้านหนองเหียว , หมู่ที่ 6 บ้านหนองตาไก่ , หมู่ที่
7 บ้านกำแมด , หมู่ที่ 8 บ้านคำเอ็นอ้า , หมู่ที่ 9 บ้านห้วย , หมู่ที่ 10
บ้านโคกสวาท , หมู่ที่ 11 บ้านโนนยาง , หมู่ที่ 12 บ้านกุดหิน , หมู่ที่ 13
บ้านห้วยค้อ , หมู่ที่ 14 บ้านห้วย , หมู่ที่ 15 บ้านกุดหิน , หมู่ที่ 16
บ้านกำแมด , หมู่ที่ 17 บ้านโนนยาง , หมู่ที่ 18 บ้านหนองเหียว

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

1.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรรมธรรมชาติหนองยอ

แนวคิด

เริ่มต้นจากแนวคิดเกษตรอินทรีย์ที่มีแพร่หลายในอำเภอกุดชุม
ไ น ปี พ . ศ . 2536
เกษตรกรในพื้นที่บ้านกุดหินได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มชมรมรักษัธรรม
ช า ตี น า โ ส
จึงเริ่มเกิดความสนใจแนวคิดการทำเกษตรอินทรีย์ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจ
า ก เ ค มี เ ป็น อี น ท รี ย์ ต่ อ มา ใน ปี 2538
ได้มีอาจารย์จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (ดร.นันทิยา /อ.ณรงค์วิทย์)
นำ ตัว อ ย่ า ง ดิ น ไน แ ป ล ง น า ไป ต ร ว จ
ปรากฏว่าการคุณภาพดินหลังจากผ่านช่วงระยะปรับเปลี่ยนจากเคมีเป็นอินทรี
ยน์ั้น ดินมีคุณภาพดีขึ้น ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น
จึงทำให้ พ . ศ . 2539 แกนนำจึงมีการรวมกลุ่มเกษตรกร

และระดมทุนในการทำฉางข้าว เพื่อเป็นจุดรับซื้อข้าวเปลือกของเกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งในขณะนั้นมีสมาชิกที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) จำนวน 15 คน ในปี พ.ศ.2541 กลุ่มได้งบประมาณสนับสนุนจาก SIP จำนวน 800,000 บาท เพื่อก่อสร้างโรงเก็บข้าว (ฉางข้าว) เพื่อรวบรวมผลผลิตข้าวให้กลุ่มชมรมรักษารัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2545 พื้นที่ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ร่วมกับอาจารย์จาก ม.เกษตรศาสตร์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนโรงสีขนาดเล็ก ทำให้กลุ่มมีองค์ความรู้และประสบการณ์การทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนเมื่อ พ.ศ. 2549 กลุ่มจึงได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และดำเนินการตามแนวทางของกลุ่มและดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน

การดำเนินงาน

ในปี 2539 แกนนำกลุ่มโดยการนำของนายสุวิธ ธนาคุณ ได้มีการหารือและระดมทุนเพื่อรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกร แล้วขายให้กลุ่มชมรมรักษารัฐธรรมนูญ หลังจากนั้นจึงมีการขยายกิจการ โดยการก่อสร้างฉางข้าวขนาดใหญ่ เพื่อใช้เป็นสถานที่รวบรวมและรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในพื้นที่ ในปี 2549 กลุ่มได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ภายใต้ชื่อ “วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรรมธรรมชาติหนองยอ” กิจกรรมของกลุ่มเน้นการรวบรวมผลผลิต ประมาณ 100 ตันต่อปี ซึ่งกลุ่มมีการแปรรูปข้าว เช่น ข้าวกล้อง ข้าวกล้องงอก ส่งเสริมการปลูกพืชที่หลากหลาย การปลูกพืชบำรุงดินให้สมาชิก ซึ่งในปีนี้ทำให้ประธานกลุ่มวางระบบบริหารจัดการและจัดตลาดเองทั้งหมด จนมาถึงปัจจุบันกลุ่มจึงมีแนวทางในการแปรรูปผลผลิตมากขึ้น เห็นได้จากการก่อสร้างโรงเรือนบรรจุข้าวสารเพื่อให้ผ่านมาตรฐานการรับรองการแปรรูปจาก มกท. เพื่อให้สินค้ามีความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้สมาชิกทำเกษตรผสมผสาน ปลูกพืชผักเลี้ยงปลา ส่งเสริมให้เกษตรกรพึ่งตนเอง เหลือกินจึงส่งขายตลาดเขียว เป็นกாரลดาบายจ้าย เพิ่มรายได้ให้สมาชิกและเพิ่มความหลากหลายในแปลงนาอีกทางหนึ่ง

ผลผลิต / ผลลัพธ์

ผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น จากการดำเนินการ คือ การบริหารจัดการโรงสีที่มีประสิทธิภาพ การปันผลให้แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มพื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ เนื่องจากผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน 29 ครอบครัว นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มพื้นที่มีอาหารที่หลากหลายมากขึ้น

ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ มากขึ้น เห็นได้จากการได้รับการสนับสนุนโรงสีข้าวกล้องงอกจำนวน 2 เครื่อง จากพาณิชย์จังหวัดและเกษตรอำเภอกุดชุมห่อ ทำให้สมาชิกกลุ่มมีกำลังใจและดำเนินงาน ทั้งนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรทั้งในและนอกจังหวัดมากกว่า 200 คนต่อปี ซึ่งเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่พื้นที่อื่นๆต่อไป

ผลการดำเนินงาน

มีการปันผลในรอบปีสรุปบัญชี ในเดือนตุลาคมและมิถุนายน จ่ายเป็นเงินปันผลกำไร 10% ทุนสำรอง 20 % คณะกรรมการ 2 % หักเงินสวัสดิการทุนการศึกษา สาธารณประโยชน์ 3% มีการทำงานร่วมกัน คือ การประชุมประจำเดือน การบริหารจัดการภายในอย่างได้แก่ รวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิก การแปรรูปข้าว การสีข้าว การแพ็คข้าวเพื่อจัดจำหน่าย การลงตรวจแปลงมามาตรฐานที่ผ่านการรับรองเกษตรอินทรีย์ และการร่วมงานกิจกรรมในชุมชน เช่น ร่วมงานบุญในชุมชน และร่วมสรุปผลการดำเนินงานของทุกปี

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรรม
ธรรมชาติหนองยอ

กำแบดสำบลนำอยู่ ความรู้กันสมัย
พัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวไกล รักษาไว้ซึ่งประเพณี

ที่มา/สถานการณ์

เริ่มต้นเมื่อปี 2536 เกษตรกรในพื้นที่บ้าน กุดหินได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรมรักธรรมชาตินาโส่ จึงเริ่มเกิด ความสนใจแนวคิดการทำเกษตรอินทรีย์ ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากเคมีเป็น อินทรีย์ ต่อมาในปี 2538 ได้มีอาจารย์ จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (ดร.นันทิ ยา /อ.ณรงค์วิทย์) นำตัวอย่างดินใน แปลงนาไปตรวจ ปรากฏว่าการคุณภาพ ดินหลังจากผ่านช่วงระยะปรับเปลี่ยนจาก เคมีเป็นอินทรีย์นั้น ดินมีคุณภาพดีขึ้น ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความมั่นใจเพิ่ม มากขึ้น จึงทำให้ พ.ศ.2539 เกษตรกรจึงมี การรวมกลุ่มเกษตรกร และระดมทุนใน การทำฉางข้าว เพื่อเป็นจุดรับซื้อ ข้าวเปลือกของเกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งใน ขณะนั้นมีสมาชิกที่ผ่านการรับรอง มาตราฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) จำนวน 15 คน ในปี พ.ศ.2541 กลุ่มได้ งบประมาณสนับสนุนจาก SIP จำนวน 800,000 บาท

เพื่อก่อสร้างโรงเก็บข้าว (ฉางข้าว) เพื่อ รวบรวมผลผลิตข้าวให้กลุ่มชมรมรัก ธรรมชาตินาโส่ ปี พ.ศ.2545 พื้นที่ได้ทำงาน วิจัยเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ร่วมกับ อาจารย์จาก ม.เกษตรศาสตร์ ซึ่งได้รับการ สนับสนุนโรงสีขนาดเล็ก ทำให้กลุ่มมีองค์ ความรู้และประสบการณ์การทำเกษตร อินทรีย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนเมื่อ พ.ศ.2549 กลุ่มจึงได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ภายใต้ ชื่อ “วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรรมธรรมชาติ หนองยอ” และดำเนินการตามแนวทางของ กลุ่มและดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบัน

วิธีบริหารจัดการ

มีรูปแบบเอาแนวความคิดเป็นที่ตั้ง ทำงานในรูป ลงพื้นที่คลุกคลีกับเกษตรกร ไม่แยกว่าเป็น สมาชิกหรือเป็นกรรมการ สมาชิกมีความเสมอ ภาควมีความเท่าเทียมกัน การตัดสินใจสิ่งใดได้รับ ฟังแนวความคิดของสมาชิกทั้งหมดถือเสมือน ว่าบริหารร่วมกันทั้งองค์กรสมาชิกทั้งหมด 500 คนอยู่ในระดับจังหวัด ตำแหน่งที่ตั้งอยู่ ตำบลกำแมด แต่บริหารงานระดับจังหวัดมีการ บริหารจัดการขายรูปแบบบริษัทมหาชนที่ ตัดสินใจในรูปการประชุมใหญ่แล้วมีคณะบุคคล จัดการในเรื่องนั้นๆคล้ายผู้จัดการ กิจการ

1. รับซื้อ แปรรูปข้าว
2. ผลิตปุ๋ยอินทรีย์
3. ผลิตอาหารสัตว์

มีจำนวนสมาชิก 500 คน เงินทุนหมุนเวียน ประมาณ 20 ล้านบาท แหล่งเงินทุนกู้ยืมและ จากผลกำไรจากการประกอบการ ทุนจะไม่ต่ำกว่า 10 บาท คนละไม่ต่ำกว่า 100 บาท ผู้ถือหุ้น อาจมีมากมีน้อยแต่ถอดหุ้นไม่ได้ มีทั้งหมด 500 หุ้น ทักษะการตัดสินใจ ใช้การตัดสินใจ 1 คนต่อ 1 ลิตร

1.2 กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมือง ตำบลกำแมด แนวคิด

เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยมีการดำเนินงานเพื่อการสร้างรูปธรรมทางเลือกในการผลิตของเกษตรกร ดำเนินงานในหลายพื้นที่โดยแบ่งเป็นภูมิภาคต่างๆในภาคอีสาน ทั้ง ภู โคง ท่ง ทาม ซึ่งจากเวทีสรุปบทเรียนการทำงานเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก 4 ภา ค มี ขั อ ส รุ ป ร ่ว ม กั น ว ่า “เมล็ดพันธุ์เป็นหัวใจสำคัญของการทำเกษตรกรรมยั่งยืน” หากเกษตรกรไม่เป็นเจ้าของเมล็ดพันธุ์ก็จะเป็นความยั่งยืนในการทำเกษตร ดังนั้นจึงมีการสำรวจรวบรวมข้อมูลการใช้พันธุ์ข้าวของเกษตรกรในหลายพื้นที่ พบว่า เกษตรกรมีการใช้พันธุ์ข้าวเพียง 3 สายพันธุ์ คือ กข 6 มะลิ105 และกข 1 5 ซึ่ง เป็น พันธุ์ ส่ง เ ส ริ ม จ า ก ภา ค รั ฐ เกษตรกรส่วนใหญ่ เลิก ผลิต ข้าว พันธุ์ พื้น บ้าน และเกิดสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อพันธุ์กรรม คือ สถานการณ์พืช GMO การถูกแย่งชิงทรัพยากรชีวภาพโดยต่างชาติในกรณีของข้าวหอมมะลิ รว ม ทั้ง ก า ร อ อ ก พ ร บ . ค ุ ม ค ร อ ง พ ันธุ์ พื ช ส่งผลให้เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกกำหนดประเด็นพันธุ์กรรมพื้นบ้านยุทธ

ธศาสตรเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของการดำเนินงาน
จึงเกิดกลุ่มอาสาสมัครอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์กรรมพื้นบ้านภูมิโนเวศนัยโสธร
ขึ้น ในปี พ.ศ. 2548 ที่บ้านกุดหิน ตำบลกำแมด จังหวัดยโสธร
และ ต่อ มา ได้ จ ด ท ะ เ บี ย น เ ปี น
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมือง

การดำเนินงาน

การดำเนินงานของกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมือง
มีดังนี้คือ

- การศึกษาข้อมูลเพื่อออกแบบวางแผนการดำเนินงาน อาทิ
ข้อมูลการใช้พันธุ์ข้าวในแต่ละพื้นที่ เพื่อรวบรวม อนุรักษ์
พัฒนาพันธุ์ข้าวจากหลายพื้นที่
การขยายผลการใช้พันธุ์ข้าวพื้นบ้านในวิธีการผลิต
ในตำบลกำแมดและตำบลใกล้เคียง การศึกษา “ข้อมูลโภชนาการพันธุ์ข้าว”
เป็นต้น

- ก า ร จั ด ก า ร ต ำ น เ ม ลี ด พื น ธุ์
เพื่อกำหนดทิศทางในการทำงานพันธุ์กรรมพื้นบ้านเป็นยุทธศาสตร์หลักของเค
รี อ ำ ย เ ก ษ ต ร ก ร ร ม ท ำ ง เ ลี อ ก
และดำเนินงานโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรร
า ย
ย
อ
ย
ซึ่งถือเป็นสร้างรูปธรรมของการดำเนินงานพันธุ์กรรมพื้นบ้านอย่างจริงจังในห
ล ำ ย พื น ธุ์ เ ลี อ ก เ น พื น ธุ์ จั ง ห ว ัด ย โ ส ธ ร
ได้มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์กรรมพื้นบ้านภูมิโนเวศน
ยโสธรขึ้น

- ประชุมประจำเดือน เพื่อแลกเปลี่ยน ระดมความคิดเห็น
รายงานผลการดำเนินงาน และวางแผน ออกแบบการดำเนินงานต่อไป

- ง ำ น ร ุ ณ ร ุ ง ค์ เ ลี อ ก เ พ ร ี
ซึ่งมีการรณรงค์การอนุรักษ์พันธุ์กรรมพื้นบ้าน ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์
วื ท ย ช ม ช น
รวมถึงการจัดงานมหกรรมพันธุ์กรรมพื้นบ้านขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

- ก ำ ร ส ำ ง เ ค รี อ ำ ย ต ำ น พื น ธุ์ ก ร ร ม
มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนพันธุ์กรรมพื้นบ้านในหลายๆ พื้นที่ อาทิ การจัดเวทีฯ
ครั้งที่ 1 ที่บ้านนากระเดา ตำบลสายนาง อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์

- ป ร ึ บ ป ร ุ ง เ ลี อ ก เ พ ร ี
ซึ่งทางกลุ่มได้มีการปรับปรุง และพัฒนาพันธุ์กรรมข้าวพื้นบ้าน

โดยมีแปลงสาธิต เพื่อรวบรวม ปลุกอนุรักษ์ข้าวพื้นบ้าน เป็นแหล่งพัฒนาพันธุ์ข้าวแต่ละสายพันธุ์ มีพันธุ์ข้าวพื้นบ้าน 80 พันธุ์

- จำหน่ายเมล็ดพันธุ์อนุรักษ์

- เป็นศูนย์เรียนรู้ จัดอบรม เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน ของ ผู้ ที่ สน ใจ ทั้ง ใน แ ละ นอก พื้นที่ มีการประสานการทำงานกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและศูนย์วิจัยข้าวอุบลราชธานี ในการจัดทำโครงการโรงเรียนชาวนาต้นแบบ เพื่ออบรมเทคนิคการคัดและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับเกษตรกรกลุ่มต่างๆ ส่งผลให้เกิดเครือข่ายพันธุ์ข้าวพื้นบ้านในหลายจังหวัด

ผลผลิตและผลลัพธ์

จากการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นบ้าน มี ๑ ทำให้เกิดกลุ่มเกษตรกรที่อาสาทำหน้าที่รวบรวมและอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นบ้าน โดยเริ่มแรก จำนวน 12 ครอบครัว และได้ทำงานขยายผล ใน 4 ตำบล ได้แก่ ก ำ แ ม ด โ น น เ ปื อ ย น า โ ส แ ละ ไ ผ่ โดยมีกระบวนการพัฒนาเทคนิคการคัดและพัฒนาพันธุ์กรรมพื้นบ้านให้กับเกษตรกร ใน พื้นที่ และยกระดับการทำงานเป็นศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนที่ดำเนินงานโดยองค์กร ชาวนา ปัจจุบันมีสมาชิก จำนวน 40 ครอบครัว ผลิต เม ลี ด พื น ธุ์ ห ลั ก แ ละ พื น ธุ์ ข ย า ย จำหน่ายให้กับเกษตรกรที่สนใจทั้งในและนอกพื้นที่ มีกำลังการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวทั้งพันธุ์ส่งเสริมและพันธุ์พื้นบ้าน รวมกว่า 30 ตัน ต่อ ปี และเกิดการขยายเครือข่ายพันธุ์กรรมข้าวพื้นบ้านครอบคลุมทั่วภาคอีสาน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปข้าวเกษตรอินทรีย์บ้านโนนยาง หมู่ที่ 17 ตำบลกำแมด อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีสมาชิกที่ทำเกษตรอินทรีย์แล้วกว่า 100 ครอบครัว ทางกลุ่มมีเป้าหมายขยายฐานสมาชิกให้กว้างขวางเพิ่มขึ้นกว่า 300 ครอบครัว โดยจะส่งเสริมให้ความรู้ ตั้งแต่แนวคิด หลักการ เทคนิค ขั้นตอน และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการให้ความรู้เชิงนโยบาย และเท่าทันต่อสถานการณ์ทางการเกษตรในปัจจุบัน เพื่อให้เกษตรกรในเครือข่ายเกิดการปรับตัวที่เท่าทันกับโลกปัจจุบัน

กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าว
พื้นเมือง ตำบลกำแมด

กำแมดตำบลน่าอยู่ ความรู้กันสมัย
พัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวไกล รักษาไว้ซึ่งประเพณี

ที่มา/สถานการณ์

เมื่อปี พ.ศ. 2538 เกษตรกรในหมู่บ้านโนนยาง ตำบลกำแมด อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ภายใต้การนำของพ่อบุญส่ง มาตขาว ตระหนักถึงพิษภัยของการใช้สารเคมีในการผลิตสินค้าเกษตร จึงปรับเปลี่ยนแนวคิดมาทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ ในชื่อ “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปข้าวเกษตรอินทรีย์บ้านโนนยาง”

โดยผลิตข้าวอินทรีย์ส่งให้โรงสีชุมชนรักษัธรรมชาติ ซึ่งเป็นเครือข่ายของสหกรณ์กรีนเนท และทำงานร่วมกับเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ทำโครงการวิจัยร่วมกับ ส.ป.ก. ในการขยายสมาชิก และเริ่มพัฒนาระบบการแปรรูปข้าวอินทรีย์เพื่อจำหน่ายภายในประเทศ

โดยได้รับการสนับสนุนโรงสีข้าวจากบริษัทเครื่องตีมกระกิง ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแห่งนี้ ได้ดำเนินงานสนับสนุนการผลิตของสมาชิก รับซื้อผลผลิต แปรรูปผลผลิต และจำหน่ายผลผลิตให้กับผู้บริโภคภายในประเทศ โดยมีปริมาณการผลิตข้าวอินทรีย์ อยู่ที่ปีละ 20 ตัน

ปี 2538 ได้ขับเคลื่อน โครงการอนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง มากกว่า 100 สายพันธุ์ และโครงการเกษตรอินทรีย์ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย (IFOAM) จำหน่ายข้าวอินทรีย์ในต่างประเทศ ผ่านสหกรณ์ Green net จัดตั้งตลาดนัดสีเขียวในระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด เพื่อจำหน่ายผลผลิตจากแปลง อาทิ ผลไม้ พืชผักพื้นบ้านตามฤดูกาล และอาหารแปรรูป เป็นต้น

1.3 ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกยโสธร

แ น น ว คิ ด

ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกยโสธร บ้านโนนยาง เพื่อถ่ายทอดแนวคิด ความเป็นมาของแหล่งเรียนรู้ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกยโสธร บ้านโนนยาง เพื่อถ่ายทอดวิธีการดำเนินงาน และการบริหารจัดการของแหล่งเรียนรู้ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกยโสธร บ้านโนนยาง เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2522 เพื่อศึกษาเรียนรู้ประสบการณ์การทำเกษตรกรรมภาคต่างๆ ของประเทศไทย และได้ข้อสรุปออกมาเป็นเกษตรแบบเชิงเดี่ยว สร้างปัญหามากมายทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงมีการเคลื่อนไหวผลักดันเข้าสู่เชิงนโยบาย ให้กับภาครัฐโดยเข้าร่วมเขียนแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 8 กับสภาพัฒน์ ให้มีการสนับสนุนการทำเกษตรแบบยั่งยืนให้ได้ 2.5 ล้านไร่ในประเทศไทย แต่ไม่มีการนำไปปฏิบัติให้เกิดรูปธรรมอย่างจริงจัง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้มาทำโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย เป็นการบริหารขององค์กรชาวบ้านเพื่อส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืน หนุนเสริมปัจจัยการผลิต แหล่งน้ำ ระบบน้ำในไร่นา กาปรับรูปแบบแปลงเกษตรให้เหมาะสม ปุ๋ยอินทรีย์ พันธุ์สัตว์เพื่อเพิ่มปุ๋ยคอกให้แก่เกษตรกร จากการทำโครงการนำร่องฯ ได้เรียนรู้ และได้ประสบการณ์ จนมีโอกาสดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณแทนภาครัฐ จนเกิดรูปธรรมแปลงเกษตรยั่งยืน เกิดกลุ่ม องค์กร และเครือข่ายชาวบ้าน ประสานความร่วมมือกับภาครัฐจนขยายผลสู่นโยบายของภาครัฐ จนเกิดการยอมรับแนวคิดเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

วิธีการดำเนินงาน

การเตรียมแปลง ควรกำจัดข้าวเรือในนาออกให้หมด โดยการไถพรวนแล้วปล่อยน้ำเข้านาให้ข้าวเรืองอก แล้วไถคราดกำจัดข้าวเรือก่อน จึงทำการตกกล้า หรือหว่านข้าวการเพาะกล้าหรือนำเมล็ดเพาะในกระบะ หรือกระถาง โดยใช้ทรายน้ำจืดเป็นวัสดุเพาะ ประมาณ ๔-๕ วัน เมล็ดก็จะงอก หลังจากข้าวงอกหรือปักดำ (ปักดำกล้าต้นเดียว เมื่อต้นกล้าอายุประมาณ ๒ สัปดาห์ ให้ทำการถอนแยกไปปักดำโดยใช้เพียง ๑ ต้น ต่อ ๑ หลุม

โดย ใช้ ระยะ ห่าง ประมาณ ๓๐ X ๓๐ ซม .
เพื่อประหยัดและสะดวกในการคัดแยกต่อไป

ผลผลิตผลลัพธ์

การเรียนรู้และความสำเร็จของศูนย์ เป็นแปลงเกษตรต้นแบบ และเป็นสถานที่ศึกษาดูงานของเกษตรกรทั้งในชุมชนและนอกชุมชนรวมทั้งองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและนอกประเทศ การสร้างต้นแบบรูปธรรมและการขยายผลให้ชุมชนอื่นนำไปปฏิบัติกับแปลง ก ษ ต ร ข อ ง ต น เ อ ง และเกิดรูปธรรมแปลงเกษตรยั่งยืนและเกษตรพึ่งพาตนเองได้มากมายหลายชุมชนแล้วจึงเกิดการขยายผลเป็นเครือข่ายเกษตรอินทรีย์มากขึ้น

ปัจจุบันมีการเปิดหลักสูตรการอบรมในด้านต่างๆ ได้แก่ การทำเกษตรกรรมยั่งยืน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย วิถีชีวิตชาวนา วิถีชีวิตผู้ทำเกษตรพอเพียง การทำบัญชีครัวเรือน การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรผสมผสาน การประกอบอาชีพโดยการพึ่งพาตนเอง การบริหารจัดการที่ดินเพื่อให้เกิดความพอเพียง การวางแผนการผลิต การทำเกษตรอินทรีย์ การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด (1 ไร่ 1 แสน)

ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านเครือข่าย
เกษตรกรรมทางเลือกยโสธร

ถ้าแมดตำบลน่าอยู่ ความรู้ทันสมัย
พัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวไกล รักษาไว้ซึ่งประเพณี

เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2522 เพื่อศึกษาเรียนรู้ประสบการณ์การทำเกษตรกรรมภาคต่างๆ ของประเทศไทย และได้ข้อสรุปออกมาเป็นเกษตรแบบเชิงเดี่ยว สร้างปัญหามากมายทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จึงมีการเคลื่อนไหวผลักดันเข้าสู่เชิงนโยบาย ให้กับภาครัฐโดยเข้าร่วมเขียนแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 8 กับสภาพัฒน์ ให้มีการสนับสนุนการทำเกษตรแบบยั่งยืนให้ได้ 2.5 ล้านไร่ ในประเทศไทย แต่ไม่มีการนำไปปฏิบัติให้เกิดรูปธรรมอย่างจริงจัง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้มาทำโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย

เป็นการบริหารขององค์กรชาวบ้านเพื่อส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืน หนุนเสริมปัจจัยการผลิต แหล่งน้ำ ระบบน้ำในไร่นา กาปรับปรุงแบบแปลงเกษตรให้เหมาะสม ปุ๋ยอินทรีย์ พันธุ์สัตว์เพื่อเพิ่มปุ๋ยคอกให้แก่เกษตรกร จากการทำโครงการนำร่องฯ ได้เรียนรู้และได้ประสบการณ์ จนมีโอกาสได้บริหารจัดการงบประมาณแทนภาครัฐ จนเกิดรูปแบบแปลงเกษตรยั่งยืน เกิดกลุ่มองค์กร และเครือข่ายชาวบ้านประสานความร่วมมือกับภาครัฐ จนขยายผลสู่นโยบายของภาครัฐ จนเกิดการยอมรับแนวคิดเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

มีการทำโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย เกิดการรวมกลุ่ม องค์กร และเครือข่ายชาวบ้าน อีกทั้งได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทางวิถีใหม่ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนเกิดการยอมรับแนวคิดเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

1.4 กลุ่มธนาคารโค-กระบือ บ้านกุดหิน แนวคิด

ในตำบลกำแมดมีแนวคิดด้านการทำเกษตรอินทรีย์อย่างแพร่หลาย กระจายไปเกือบทุกหมู่บ้าน มีการค้นคิดวิธีการลดต้นทุนการผลิต โดยมีการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ทำนาอินทรีย์ทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในการเกษตรขึ้นเอง ในปี พ.ศ. 2550 เกษตรกรบ้านกุดหินหมู่ที่ 4 โดยการนำของ นายสุภักดิ์ แก่นจำปา ได้เข้าร่วมกระบวนการเกษตรอินทรีย์โดยการจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เห็นว่าวัตถุดิบในการผลิตมีราคาแพงและหายากมากขึ้น ควรจะให้สมาชิกเลี้ยงโคกระบือให้มากขึ้นเพื่อนำมูลมาทำปุ๋ยหมัก และนำแนวคิดนี้มาเผยแพร่แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน หลังจากปรึกษาหารือกันแล้ว พบว่ามีผู้ที่สนใจต้องการเลี้ยงโค-กระบือ จึงได้รวมกลุ่มกันเพื่อการอนุรักษ์ และนำมูลกระบือมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ช่วยลดรายจ่ายจากการซื้อปุ๋ยเคมี โดยการจัดตั้งกลุ่มธนาคารโค-กระบือ ขึ้น โดยมีนายสุภักดิ์ แก่นจำปา เป็นประธานกลุ่ม สมาชิกเริ่มแรก 15 คน ต่อมา ปี พ.ศ. 2551 สมาชิกได้ระดมทุน คนละ 100 บาท เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในกลุ่ม และได้รับการสนับสนุนแม่พันธุ์กระบือ จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยโสธร จำนวน 10 ตัว ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 กลุ่มได้รับการสนับสนุนพันธุ์กระบือ จากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมยโสธร จำนวน 8 ตัว และได้เข้าร่วมฝึกอบรมการทำบ่อแก๊สชีวภาพ จากนั้นในปี พ.ศ. 2553 ได้เข้าร่วมโครงการยุทธศาสตร์จังหวัดยโสธรและได้รับการสนับสนุนพันธุ์กระบืออีกจำนวน 13 ตัว ปี พ.ศ. 2554 และได้รับเพิ่มอีกครั้งจำนวน 10 ตัว จากโครงการเดิม ในปี 2555 ในอนาคตกลุ่มมีแนวคิดที่จะขยายพันธุ์กระบือให้ครบทุกครัวเรือน และตั้งಂಗารหาทุนสำรอง เพื่อนำไปซื้อแม่พันธุ์ไปขยายให้กับสมาชิกกลุ่มและชุมชนใกล้เคียงต่อไป

การดำเนินงาน

ครั้งแรกกลุ่มสมาชิกจำนวน 15 คน ได้รวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมเพื่อขยายและอนุรักษ์พันธุ์กระบือ รวมทั้งลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ได้มีการตั้งกฎกติกาของกลุ่มในการบริหารจัดการกลุ่ม ต่อมาได้มีการฝึกอบรมและศึกษาดูงานนอกสถานที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดยโสธร เป็นต้น เพื่อนำมาปรับใช้ในกลุ่มของตน และวางแผนทางในการรักษาสัตว์ในคราวเจ็บป่วย (ง่ายต่อการจัดการ) นอกจากนั้นกลุ่มยังมีการจัดประชุมปีละ 2 ครั้ง เพื่อชี้แจงผลการดำเนินงาน

ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิกทั้งสิ้น 67 คน ดำเนินกิจกรรมเพื่อขยายและอนุรักษ์พันธุ์กระบือ รวมทั้งลดการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรอินทรีย์

ผลผลิตและผลลัพธ์

ครั้งแรกสมาชิกธนาคารกระบือบ้านกุดหิน รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา 15 คน โดยในปี พ.ศ. 2551 กลุ่มได้รับการสนับสนุนกระบือ 10 ตัว ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 กลุ่มได้รับแม่พันธุ์กระบือเพิ่ม 8 ตัว และได้รับผลผลิตลูกกระบือรุ่นที่ 1 จำนวน 9 ตัว รวมเป็น 27 ตัว จากนั้นปี พ.ศ. 2553 ได้รับแม่พันธุ์กระบือเพิ่มอีก 13 ตัว และได้รับผลผลิตลูกกระบือรุ่นที่ 2 จำนวน 9 ตัว รวมเป็น 33 ตัว ในปี 2554 ยังได้รับแม่พันธุ์กระบือเพิ่มอีก 10 ตัว และได้รับผลผลิตลูกกระบือรุ่นที่ 3 จำนวน 17 ตัว รวมเป็น 60 ตัว ส่งผลให้ปัจจุบันสมาชิกสามารถขยายพันธุ์กระบือได้ถึง 60 ตัว และมีสมาชิกกลุ่มทั้งหมด 67 คน

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม

2.1 กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านโนนยาง

แนวคิด

เนื่องจากปัญหาการว่างงานในช่วงนอกฤดูทำนา ประกอบกับรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP) ทำให้เกิดการรวมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนนยาง ซึ่งมีการผลิตสินค้าของกลุ่มเพื่อจำหน่าย เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิกของกลุ่ม ต่อมาสมาชิกในกลุ่มส่วนหนึ่งมีความสนใจว่าเรื่องผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ ทำให้มีการแยกตัวออกมาจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนนยาง และตั้งเป็นกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ และได้มีการเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์ ได้รับการอบรมหลักสูตรในเชิงลึกจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีด้านการสร้างกิจกรรมการทอผ้า และการออกแบบลวดลายผ้า ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้รับรางวัล และเป็นที่ยอมรับของตลาด ทำให้เกิดรายได้เข้ากลุ่มปีละไม่ต่ำกว่า 2,000,000 บาท/ปี

การดำเนินงาน

- ส่งเสริมให้สมาชิกของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ โดยการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น

- การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามงานต่าง ๆ อาทิ งานแสดงสินค้า OTOP งานของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัด อำเภอ ตำบล เป็นต้น

- การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่ม อาทิ การจัดศึกษาดูงาน การจัดอบรมหลักสูตรในเชิงลึกจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีด้านการสร้างทักษะการทอผ้าและการออกแบบลวดลายผ้า เป็นต้น

- การประชุมประจำปีเพื่อรายงานผลการดำเนินงาน รายรับ รายจ่าย ให้กับสมาชิก และระดมความคิดเห็นวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม

- มีการจัดสวัสดิการปันผลคืนกำไรให้กับสมาชิกทุกปี

ผลผลิตและผลลัพธ์

-

ทำให้สมาชิกกลุ่มสามารถนำผลิตผลจากผลิตภัณฑ์จากการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเพื่อบริโภคใช้เองและจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กลุ่มและชุมชน

- เกิดระบบการจัดการบริหารจัดการในการทำงานเป็นกลุ่ม กลายเป็นองค์ความรู้ที่พร้อมจะถ่ายทอดแก่ผู้อื่น

- เกิดความภาคภูมิใจและความสุขแก่คนในกลุ่มและชุมชน

ผลการดำเนินงาน

ทำให้สมาชิกกลุ่มสามารถนำผลิตผลจากผลิตภัณฑ์จากการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเพื่อบริโภคใช้เองและจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กลุ่มและชุมชน

เกิดระบบการบริหารจัดการในการดำเนินงานเป็นกลุ่ม กลายเป็นองค์ความรู้ที่พร้อมจะถ่ายทอดแก่ผู้อื่น

เกิดความภาคภูมิใจและความสุขแก่คนในกลุ่มและชุมชน

“ถ่ายทอดแนวคิด ความเป็นมาของแหล่งเรียนรู้กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านโนนยาง ถ่ายทอดวิธีการดำเนินงาน และการบริหารจัดการของแหล่งเรียนรู้กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านโนนยาง”

กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ
บ้านโนนยาง

กำหนดตำบลน่าอยู่ ความรู้กับสมัย
พัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวไกล รักษาไว้ซึ่งประเพณี

ที่มา/สถานการณ์

เนื่องจากปัญหาการว่างงานในช่วงนอกฤดูทำนา ประกอบกับรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP) ทำให้เกิดการรวมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนนยาง ซึ่งมีการผลิตสินค้าของกลุ่มเพื่อจำหน่าย เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับสมาชิกของกลุ่ม ต่อมาสมาชิกในกลุ่มส่วนหนึ่ง มีความสนใจว่าเรื่องผลิตภัณฑ์ผ้าทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ทำให้มีการแยกตัวออกจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโนนยาง และตั้งเป็นกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ และได้มีการเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการอบรมหลักสูตรในเชิงลึกจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีด้านการสร้างทักษะการทอผ้าและการออกแบบลวดลายผ้า ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้รับรางวัล และเป็นที่ยอมรับของตลาด ทำให้เกิดรายได้เข้ากลุ่มปีละไม่ต่ำกว่า 2,000,000 บาท/ปี

งานและกิจกรรม

ส่งเสริมให้สมาชิกของกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ โดยการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามงานต่าง ๆ อาทิ งานแสดงสินค้า OTOP งานของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัด อำเภอดำบล เป็นต้น การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่ม อาทิ การจัดศึกษาดูงาน การจัดอบรมหลักสูตรในเชิงลึกจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีด้านการสร้างทักษะการทอผ้าและการออกแบบลวดลายผ้า เป็นต้น

การประชุมประจำปีเพื่อรายงานผลการดำเนินงาน รายรับ รายจ่าย ให้กับสมาชิก และระดมความคิดเห็นวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม มีการจัดสวัสดิการปันผลคืนกำไรให้กับสมาชิกทุกปี

2.2 กลุ่มสตรีทอผ้าด้วยมือ บ้านกำแมด

แนวคิด

ชา ว บั า น กั า แ ม ด
มีแนวคิดที่จะหางานทำในช่วงเวลาว่างหลังฤดูเก็บเกี่ยวเพื่อเสริมรายได้ให้กับ
ค ร อ บ ค ร วั
เพราะส่วนใหญ่ชาวบ้านก่าแมดมีอาชีพหลักคือการทำกรเกษตรหลังเสร็จจาก
ฤดูการเก็บเกี่ยวก็จะพากันทอผ้า ทอเสื้อกก เพื่อนำมาใช้เองในครอบครัว
จึงได้มีแนวคิดรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งกลุ่มสตรีทอผ้าด้วยมือขึ้น
เพื่อเสริมรายได้และหางานให้ชาวบ้านก่าแมดที่ว่างงาน
สมาชิกกลุ่มที่เริ่มก่อตั้งจัดกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2554 มีทั้งหมด 20 คน
ที่มีความสนใจในการทอผ้าด้วยมือ

การดำเนินงาน

กลุ่มสตรีทอผ้าด้วยมือ มีประธานกลุ่ม คือนางคำพอง ทองใบ
ที่เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งกลุ่มขึ้นเพราะได้เห็นรายได้จากการทอผ้าและสามารถสร้าง
งานให้กับชาวบ้านกำแมดที่ว่างงานหลังจากฤดูเก็บเกี่ยว
กลุ่มสตรีทอผ้าด้วยมือ ช่วงก่อตั้งกลุ่มเริ่มแรก นั้น
ใช้สีจากสารเคมีที่นำมาย้อมสีทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงได้กำไรน้อย
สี ฟ้า ฟ้า ชี ด ะ รี าว
หลังจากนั้นจึงได้มีแนวคิดที่จะนำวัตถุดิบตามธรรมชาติที่มีอยู่ตามหมู่บ้าน
เช่น ลูกมะเกลือ ขมิ้น เปลือกกระดังงา ต้นคาม เป็นต้น
นำมาย้อมผ้าทำให้สีติดทนนานไม่ตกสีง่ายเกิดสินค้าที่มีคุณภาพและช่วยลดต้น
ทุนในการผลิตทำให้การขายผ้านั้นมีกำไรเพิ่มขึ้นมากกว่าการใช้สีจากสารเคมี
สมาชิกในกลุ่มเกิดแนวคิดที่จะแปรรูปจากผ้าเป็นผืนก็นำมาตัดเย็บทำ
เสื้อกางเกง กระเป๋า ผ้าสไบ ผ้าคลุมไหล่ เป็นต้น

ผลผลิต ผลลัพธ์

กลุ่มสตรีทอผ้าด้วยมือ
ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่
ในปี พ.ศ. 2549 ในปี พ.ศ. 2552 ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับ
3 ดาว ผลิตภัณฑ์ผ้าสไบและในช่วงปี พ.ศ. 2553
ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับ 2 ดาว ผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้า ปัจจุบัน
มีชาวบ้านที่สนใจเข้าร่วมกลุ่มเพิ่มขึ้น มีสมาชิกทั้งหมด 30 คน
และถ่ายทอดให้กับลูกหลานสืบทอดต่อไป

2.3 กลุ่มเย็บผ้าห่มใยสังเคราะห์

แนวคิด

ในปี พ.ศ. 2555 นางจันทร์แดง ผลดา ได้มองเห็นถึงการว่างงานของคนในชุมชนหลังฤดูกาลทำนา จึงมีการหารือกันระหว่างเพื่อนบ้านใกล้เคียงว่าจะทำอะไรเพื่อเพิ่มรายได้ จึงมีแนวคิดร่วมกับเพื่อนบ้านจำนวน 25 คน เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพ กับ กศน. และทาง กศน. ได้ให้งบประมาณมาจำนวน 12,000 บาท เป็นเงินทุนในการทำผ้าห่มใยสังเคราะห์ ซึ่งสมาชิกกลุ่มมีความรู้ทางการเย็บทอผ้าอยู่แล้วจึงได้รวมตัวกันและใช้บ้านของ แม่ไพริน กาละจักร เป็นสถานที่ทำงาน

การดำเนินงาน

ใช้บ้านของคุณแม่ไพริน กาละจักร เป็นสถานที่เย็บจักรในการเย็บ เป็นของส่วนตัวของสมาชิกเองนำเงินที่ กศน. สนับสนุนจำนวน 12,000 บาท ซื้อผ้า และอุปกรณ์ในการเย็บผ้าห่มใยสังเคราะห์ ได้มีโอกาสไปอบรมการทำเว็บไซต์ของตราสินค้าที่ กศน. กุดชุมเป็นผู้จัดขึ้น

ผลผลิตและผลลัพธ์

เกิดกลุ่มเย็บผ้าห่มใยสังเคราะห์ มีสมาชิก 25 คน มีคนเย็บจริง 15 คน ใช้บ้านของคุณแม่ไพริน กาละจักร เป็นสถานที่เย็บ สมาชิกกลุ่มเกิดความชำนาญในการเย็บผ้าห่มใยสังเคราะห์

3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม

3.1 โรงสีสังคม

ระบบการเรียนรู้ และฐานข้อมูล

จัดทำฐานข้อมูลสมาชิก อาทิ ที่ตั้งแปลง จำนวนพื้นที่การผลิต กิจกรรมการผลิต ปริมาณผลผลิต เป็นต้น

วางแผนการผลิตร่วมกับสมาชิก เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเพิ่มเติมองค์ความรู้และเทคนิคในการเพิ่มผลผลิตและการเก็บรักษาผลผลิตให้เก็บได้นานขึ้น ภายใต้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ระบบมาตรฐานความปลอดภัยของ

ผลผลิตทางการเกษตร

ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จาก IFOAM

ระบบการผลิต และการจัดการกลุ่ม

ยกระดับผู้นำแถวสอง เพิ่มความรู้เรื่องการบริหารกลุ่มเพื่อการทำธุรกิจ

ระบบการกระจายสินค้า

หาช่องทางทางการกระจายสินค้าที่เป็นธรรมทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

โรงสีสังคม

กำหนดสำเนาอยู่ ความรู้กันสมัย
พัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวไกล รักษาไว้ซึ่งประเพณี

การจัดตั้งกลุ่มเพื่อปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากการใช้สารเคมีมาเป็นการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2538 โดยการนำของ พ่อบุญส่ง มาตขาว ผลิตข้าวอินทรีย์ส่งให้โรงสีชมรมรักษารัตนชาติ (เครือข่ายของสหกรณ์ Green net) หลังจากนั้น กลุ่มได้มีการขับเคลื่อนงานร่วมกันกับเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก และประสานงานกับหน่วยงานรัฐ ปี 2553 จัดทำโครงการวิจัยร่วมกับสปก. ในการขยายสมาชิก และเริ่มพัฒนาระบบการแปรรูป ข้าว อินทรีย์ เพื่อจำหน่ายภายในประเทศ โดยได้รับการสนับสนุนโรงสีข้าวจาก บริษัทเครื่องต้มกระทิง และดำเนินงาน สนับสนุนการผลิตของสมาชิก รับซื้อผลผลิต แปรรูปผลผลิต และจำหน่ายผลผลิตให้กับผู้บริโภคภายในประเทศ โดยมีปริมาณการผลิตข้าวอินทรีย์อยู่ที่ปีละ 20 ตัน

ดำเนินการจัดการโดยการ ทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย (IFOAM) จำหน่ายข้าวอินทรีย์ในต่างประเทศผ่านสหกรณ์ Green net จัดตั้งตลาดนัดสีเขียวในระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด เพื่อจำหน่ายผลผลิตจากแปลง อาทิ ผัก ผลไม้ อาหารแปรรูป เป็นต้น

จัดทำฐานข้อมูลสมาชิก อาทิ ที่ตั้งแปลง จำนวนพื้นที่การผลิต กิจกรรมการผลิต ปริมาณผลผลิต เป็นต้น

วางแผนการผลิตร่วมกับสมาชิก เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

เพิ่มเติมองค์ความรู้และเทคนิคในการเพิ่มผลผลิตและการเก็บรักษาผลผลิตให้เก็บได้นานขึ้นภายใต้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์ไทย

4.1 กลุ่มนวดแผนไทยบ้านกำแมด

แนวคิด

เกิดจากกระแสการดูแลสุขภาพในช่วงในปี พ.ศ 2549 และความต้องการมีรายได้เสริมของประชาชน นางสุภาพ เวฬุวนารักษ์ จึง เกิด ความ สน ใจ ใน การ นวด แผน ไทย ซึ่ง เป็ น การ ใ ช้ วิ ธี ภูมิ ปัญญา ที่ มี มา ช้า นาน ได้ชักชวนเพื่อนบ้านใกล้เคียงไปอบรมการนวดแผนไทยที่วิทยาลัยเลิงนกทา อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีสมาชิกที่ผ่านการอบรมทั้งหมด 24 คน โดยได้รับการสนับสนุนในการฝึกอบรมจากองค์การบริหารส่วนตำบลกำแมด และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดยโสธร ปัจจุบันมีนางสุภาพ เวฬุวนารักษ์ เป็นประธานกลุ่ม

การดำเนินงาน

ใน ปี พ . ศ . 2550 นาง สุ ภาพ เวฬุวนารักษ์ เข้ารับการฝึกอบรมการนวดแผนไทยที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดยโสธร และมีการสอบมาตรฐานเตรียมเข้าทำงานและได้รับใบประกาศนียบัตรรับรอง กลุ่มนวดแผนไทยได้ไปจัดบุทให้บริการนวดแผนไทยในงานกาชาดจังหวัดยโส

สัปดาห์เป็นระยะเวลา 9 วัน ผู้ نقدจะได้รับเบี้ยเลี้ยงวันละ 300 บาทต่อวัน และรายได้จากการให้บริการในการ نقدนาที่ละ 1 บาท

ผลผลิตและผลลัพธ์

สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและคนให้ชุมชน การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการ نقدแผนไทยเป็นทางเลือกใหม่ในการดูแลรักษาสุขภาพ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดีมีการประชาสัมพันธ์โดยการจัดบูทบริการ نقدทั้งในและนอกพื้นที่

5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ

ประเพณีและงานประจำปี

- บุญคุณลาน เดือนยี่ เป็นบุญที่ทำขึ้นเพื่อแสดงความเคารพใน ปี่ จ จั ย ยั ง ชี พ ข อ ง ค น คือ ชาวที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับลูกหลานในการที่จะได้ข้ามมานั้นยากลำบากและถือว่าปีใดบุญลานมีข้าวเยอะแสดงว่าปีนั้นมีความอุดมสมบูรณ์ดีและเป็นการทำให้เกิดสิริมงคลแก่ชาวบ้านและขอขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ผีปู่ตา ผีตาแฮก เจ้าแม่โพสพ ที่ประทานข้าวมาอย่างอุดมสมบูรณ์

- บุญเผาสุหรื่อ บุญมหาชาติ เดือนสี่ เป็นบุญที่ทำเกี่ยวกับเรื่องพระเวสสันดรนิมิตทำในเดือนสี่

ซึ่งก่อนจัดงานมีการประชุมจัดเตรียมอาหารคาวหวานเพื่อถวายแก่พระสงฆ์ และแขกผู้มาร่วมงานและปัจจัยไทยทานสำหรับใส่ภัณฑเทศน์ ทางวัดก็มีการแบ่งหน้งเป็นภัณฑมอบให้พระภิกษุสามารถรวัดต่างๆเตรียมไว้

- บุญสงกรานต์ บุญเดือนห้า บุญมหาสงกรานต์หรือตรุษสงกรานต์ ของภาคอีสานกำหนดขึ้นในเดือนห้ามี ๓ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๓ วันมหาสงกรานต์ ๑๔ วันเนา ๑๕ วันสุดท้ายเป็นวันเถลิงศก ชาวอีสานถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ พิธีในแต่ละท้องถิ่นอาจต่างกัน เหมือนกันก็คือการสงน้ำพระพุทธรูป

- บุญบั้งไฟ บุญเดือนหก บุญบั้งไฟมีความสำคัญต่อชาวอีสานมาก เพราะเชื่อว่าบุญบั้งไฟจะทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของฟ้าฝนข้าวปลาอาหารพืชพรรณเจริญเติบโตงอกงามดีและนำมาซึ่ง

ความสนุกสนาน เกิดความหวังในชีวิต เหมือนมีที่พึ่งอยู่ใกล้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะมีความเชื่อมาจากเรื่องพญาแถน (เทวดาชาวอีสาน) ที่ดลบันดาลให้ความอุดมสมบูรณ์จึงมีการทำบุญบูชาพญาแถน และบูชาแม่เหล็กดีเหล็กมีองทุกปี เพราะเชื่อว่าหากไม่ทำจะทำให้ฝนตกไม่ตามฤดูกาล เกิดโรคระบาดต่างๆได้

- บุญเข้าพรรษา พรรษา คือ ฤดูฝน ฝนปี ซึ่งชาวอีสานออกสำเนียง บุญเข้าพรรษา วัต สภา ส่วนไทยปัจจุบันนิยมใช้คำว่าพรรษาซึ่งเป็นบุญที่สำคัญแก่ทุกคนในไทย เป็นช่วงที่ต้องจำพรรษา ซึ่งเป็นบุญที่สำคัญแก่ทุกคนในไทย เป็นช่วงที่พระต้องจำพรรษา เพื่อศึกษาธรรมไม่ต้องเดินทางไปค้างคืนที่ไหน และเชื่อว่าการทำบุญช่วงนี้จะได้กุศลมากเหมือนบุญออกพรรษาเพราะเป็นช่วงที่พระมีเจตนาสร้างบุญ สะสมบารมีจิตแน่วแน่ในคำสอน

- บุญข้าวประดับดิน เป็นบุญสิ้นเดือนเก้า ที่เรียกอีกอย่างว่า บุญข้าวสาก ข้าวอาหารคาวหวาน หมากพลูหรือจัดใส่กระถางวางไว้บนพื้น ใต้ต้นไม้ เพื่อเป็นการเซ่นดวงวิญญาณของบรรพบุรุษที่มีความสำคัญต่อชาวอีสานเพราะเชื่อว่าเป็นบุญที่ต้องส่งส่วยให้กับผีฮักและผีบรรพบุรุษ เพื่อให้เกิดความป็นอยู่ ทรัพย์สิน ข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์ไม่มีภัยร้ายใดๆ มาเยือน

- บุญข้าวสาก เป็นบุญที่ทำเพื่ออุทิศให้แก่ผู้ตายหรือเปรตโดยมีเวลาห่างจากบุญข้าวประดับดินเพียง ๑๕ วัน เป็นวันที่เปรตต้องกลับไปอยู่ของตน ซึ่งทั้งสองบุญนี้จะมีลักษณะคล้ายๆกัน คือ การห่อข้าวส่งให้เปรต รวมทั้งบรรพบุรุษญาติพี่น้องของผู้ทำบุญด้วยและเปรตไม่มีญาติด้วย

- บุญออกพรรษา เป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นวันออกพรรษา วัน ปาวา วัน

เป็นบุญที่ความสำคัญเพราะเชื่อว่าพระสงฆ์ได้อยู่จำพรรษาเป็นเวลาไตรมาส(๓เดือน) ย่อมมีความบริสุทธิ์

- บุญกฐิน กฐิน คือ ไผ่ สะ ตี ง ที่ใช้สำหรับซึ่งผ้าเวลาจะเย็บผ้าจีวรพระในการเย็บให้สะดวกขึ้น จึง เป็น ที่ มา ข อง ผ้ า กฐิน คือ ผ้ า จีวร สบงหรือผ้านุ่งห่มที่จะนำไปถวายพระนั่นเองบุญกฐินจึงบุญที่ต้องนำไปถวาย

พระเป็นสำคัญ บุญกฐินเป็นบุญฮิตสุดท้ายของฮิตเดือนสิบสองของชาวอีสาน ถือว่า เป็น บุญ ที่ ให้ อนิสสงส์แก่ผู้ทำบุญอย่างมากเพราะจะได้ถวายจีวรให้แก่ภิกษุที่ครบไตรมาสเท่านั้น และเป็นบุญที่อยู่ในช่วงข้าวใหม่ปลามัน

6. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร

6.1 กลุ่มชนมจีนอินทรีย์บ้านกุดหิน

แนวคิด

ปี ๒๕๕๐ เริ่มต้นประธานกลุ่มคุณสุพิศ พืชผล เป็น สมาชิก ใน กลุ่ม พันธกรรมข้าวอยู่แล้ว ซึ่งในกลุ่มพันธกรรมข้าวได้มีการปลูกข้าวเจ้าแดงด้วย แต่ไม่ได้นำข้าวเจ้าแดงไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น คุณสุพิศเล็งเห็นความสำคัญของประเด็นนี้จึงได้ยากเพิ่มมูลค่าให้ข้าวเจ้าแดง อีกทั้งตนก็มีภูมิปัญญาพื้นบ้านเรื่องการขนมจีนจากข้าวเจ้าแดงอยู่แล้ว จึงได้มีการรวมกลุ่มภายในหมู่บ้านจัดกลุ่มผลิตขนมจีนอินทรีย์ขึ้นโดยใช้วัตถุดิบจากข้าวเจ้าแดงเพียงอย่างเดียวและใช้แรงงานคนในการผลิตทั้งหมด เริ่มต้นโดยการนำข้าวเจ้าแดงจากกลุ่มพันธกรรมข้าวพื้นบ้านไปสีที่โรงสีเกษตรหนองยอ นำข้าวสารเจ้าแดงมาหมักก่อน ๒ วัน หลังจากนั้นมานวดและตำโดยครกกระเดื่องจนเป็นเนื้อแป้ง จากนั้นนำไปต้มในน้ำร้อนแล้วนำมานวดอีกครั้งจนเป็นเนื้อแป้งเหลวๆ นำไปบีบลงในน้ำร้อน ลวกจนสุก ชาวชนมจีนมาล้างด้วยน้ำสะอาด ๒ ครั้ง นำมาแช่น้ำจืดเป็นจืด เป็นอันเสร็จขั้นตอนการผลิตขนมจีน ซึ่ง ต้อง ใช้ เวลา ใน การ ผลิต ทั้งสิ้น ๑๐ วัน ลูกค้าส่วนใหญ่อยู่นอกหมู่บ้านกุดหินเท่านั้น และกลุ่มสมาชิกขนมจีนอินทรีย์บ้านกุดหินทุกคนจะนำพันธ์ข้าวเจ้าแดงจากกลุ่มพันธกรรมข้าวพื้นบ้านมาปลูกในนาของสมาชิกแต่ละคน เพื่อเก็บเกี่ยวและนำมาผลิตเป็นขนมจีนในการต่อไป

การดำเนินงาน

ปี ๒ ๕ ๕ ๔
กลุ่มผลิตขนมจีนอินทรีย์ได้นำผลผลิตออกสู่ตลาดที่กว้างขวางขึ้น
โด ย ส ะ ว น ไ ห ญ์
ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มตลาดสีเขียวอยู่แล้วจึงได้นำผลิตภัณฑ์ขนมจีนอินทรีย์ไป
จ ำ ห ั น ำ ย ที่ ต ล าด สี เ ขี ย ว ต ั ว ย
นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้บริโภคที่มาอุดหนุนผลิตภัณฑ์ขนมจ
น อี น ท รี ย ์ พื ง ต ั ว ย ว ่า
ผลิตภัณฑ์ขนมจีนอินทรีย์เป็นขนมจีนที่ผลิตจากข้าวเจ้าแดงล้วนๆ ไม่มีแป้งหรือ
อสารเคมีใดๆเจือปน ผลิตภัณฑ์ขนมจีนอินทรีย์จึงเป็นที่ชื่นชอบของผู้บริโภค
นอกจากนี้เมื่อถึงงานบุญก็จะมีกลุ่มลูกค้ามาไปรับประทานครั้งละหลายกิโลกร
ม

รวมถึงหน่วยงานราชการเมื่อมีการจัดเลี้ยงมักจะอุดหนุนส่งขนมจีนอินทรีย์เพ
อไปเลี้ยงไปประทานขนมจีนงานด้วย

ปี ๒ ๕ ๕ ๕ ๕
จนกระทั่งสำนักงานปฏิรูปที่ดินได้ลงรับประทานผลิตภัณฑ์ขนมจีนอินทรีย์ของ
ง ก ล ุ ม ส มา ชี ก ข น ม จี น อี น ท รี ย ์ บ ำ น กุด หิน แ ล ้ว
จึงได้สอบถามกลุ่มสมาชิกต่อการผลิตขนมจีนอินทรีย์บ้านกุดหินว่าวิธีขึ้นอย่า
ง ไ ร ผลิต ที่ ไ ห น ไ ค ร เป็น ผู้ ส ั บ ส ุ น
กลุ่มสมาชิกขนมจีนอินทรีย์บ้านกุดหินตอบว่า
เป็นเพียงกลุ่มเล็กๆในชุมชนกุดหินรวมกลุ่มกันเอง
ผลิตกันเอง โ ด ย ไ ช้ แ ร ง ง าน ค น
และยังไม่มีเครื่องมือที่ทันสมัยรวมถึงยังไม่มีผู้ใดมาให้การสนับสนุน
โ ด ย ผลิต ขนม จี น ที่ บ ำ น ค ณ ส ม พื ศ (ป ระ ธ าน ก ล ุ ม)
เนื่องจากยังไม่มีโรงเรือนที่ใช้ในการผลิตขนมจีนอย่างชัดเจน
สำนักงานปฏิรูปที่ดินจึงได้เล็งเห็นความสำคัญ
จึงได้ให้การสนับสนุนซื้อเครื่องจักรในการผลิตขนมจีน
และหม้อที่ให้น้ำเพื่อลวกขนมจีนให้กลุ่มสมาชิกขนมจีนอินทรีย์บ้านกุดหินไ
ว้ใช้ในการผลิตขนมจีน เพื่อลดการใช้แรงงานคนและลดเวลาการผลิตขนมจีน
จ ำ ก ๑ ๐ วั น เ ห ลี อ เ พื ย ง ๗ วั น
ทำให้กลุ่มสมาชิกขนมจีนอินทรีย์บ้านกุดหินมีรายได้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีกา
รลดเวลาผลิตลงและได้ปริมาณที่มากขึ้นด้วย

ผลผลิตและผลลัพธ์

ในการนี้กลุ่มสมาชิกขนมจีนอินทรีย์บ้านกุดหินมีเวลาทำอย่างอื่นเพิ่มมา
ก ชี น มี ร าย ไ ต้ เ พื ม ชี น จ ำ ก เ ตี ม
สมาชิกกลุ่มมีกองทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจการกลุ่ม
เ พื อ จั ด ท ำ ร ะ เ รี อ น ใน อ น ำ ค ต

และสำรองเงินไว้เพื่อซื้อข้าวเจ้าแดงมาสำรองไว้เพื่อใช้ในการผลิต เมื่อข้าวเจ้าแดงของสมาชิกไม่เพียงพอต่อการผลิต

6.2 กลุ่มแปรรูปเนื้อวัวบ้านหัววัว

แนวคิด

เกิดจากการค้นหาอาชีพใหม่ๆของนางสมลักษณ์ ทำเลติ ในปี 2520-2547 นางสมลักษณ์ ได้สูตรมาจากคุณป้าที่โรงพักลุมพินีกรุงเทพ (เมื่อฉลองกรุง 200 ปี) นำกลับมาทำเองที่บ้าน ปรากฏว่าขายดีเป็นที่ต้องการของตลาด มีรายได้เสริมมั่นคง ต่อมาในเดือนตุลาคม 2547-ปัจจุบัน มีการรวมกลุ่มกับกลุ่มแม่บ้าน เพื่อเสนอรับงบประมาณ SML ได้รับงบประมาณ 50,000 บาท และมีการรวมกลุ่มในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายในการมีรายได้เสริมและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกลุ่ม เมื่อปี 2551 พัฒนาชุมชนแนะนำให้จดทะเบียนเป็นสินค้าโอท็อปและเมื่อปี 2554 โรงเรียนบ้านหัววัวอุสุภราชบุรีวิทยาคาร เขิญ ให้ เป็น วิทยากร ทำ สัม วัว และพัฒนาชุมชนแนะนำให้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเนื่องจากสินค้ามีมาตรฐาน เมื่อปี 2555

การดำเนินงาน

ในเบื้องต้นได้ดำเนินการเอง จากนั้นได้มีแนวคิดที่จะรวมเป็นกลุ่มขึ้นจึงได้รับสมัครสมาชิกและคุณป้าสมลักษณ์ ทำเลติ ได้การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่สมาชิก มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดหาแหล่งวัตถุดิบ / วัสดุอุปกรณ์ จากนั้นได้จดทะเบียนเป็นสินค้าโอท็อปของอำเภอกุสุมาลย์ พร้อมทั้งได้เข้าเป็นวิทยากรสอนการทำส้มวัวให้แก่เด็กนักเรียนและผู้สนใจ

ผลผลิต/ผลลัพธ์

สามารถผลิตอาหารแปรรูป(ส้มวัว) สัปดาห์ละ 2 ครั้งหรือตาม order และมี order เพิ่มขึ้น มีคนรู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้นขึ้นขึ้น ก่อให้เกิดรายได้และปันผลในกลุ่มสมาชิก นอกจากนี้ยังสร้างองค์ความรู้จากการผลิตอาหารแปรรูป(ส้มวัว)ไปใช้ในครอบครัวและองค์ความรู้ในการจัดทำบัญชีของกลุ่มสมาชิก มีการขยายองค์ความรู้ไปยังชุมชนอื่นๆ

6.3 กลุ่มข้าวกล้องงอก บ้านโคกสวาท แนวคิด

เนื่องจากแม่บ้านโคกสวาทมีการว่างงาน จึงเกิดแนวคิดที่จะจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเพื่อสร้างอาชีพและเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัว แต่ยังไม่ทราบว่าจะทำอาชีพอะไร ในช่วงเดียวกันนั้นในปี 2553 กลุ่มแม่บ้านโคกสวาทได้รับคำแนะนำอาชีพจากสำนักงานเกษตรอำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร ว่าทำอาชีพข้าวกล้องงอกไหม เพื่อเพิ่มรายได้หลังจากฤดูเก็บเกี่ยวข้าวนาปี กลุ่มแม่บ้านเห็นว่ามีควาสนใจจึงตอบตกลงจากนั้น สำนักงานเกษตรอำเภอกุดชุมจึงจัดให้ไปฝึกอบรมที่ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร พร้อมได้จัดสรรอุปกรณ์และวัตถุดิบมาผลิตข้าวกล้องงอกตั้งแต่นั้นมา พร้อมได้ตั้งเป็นกลุ่มพัฒนาข้าวกล้องงอก มีสมาชิกครั้งแรกทั้งหมด 30 คน โดยสมาชิกในกลุ่มคัดเลือก นางเพลินจิต ไชยลักษณ์ เป็นประธานกลุ่ม เป็นผู้ประสานงานด้านการตลาด และนางหนูเล็ก แก่นจำปา เป็นเหรัญญิก ประสานงานกับสมาชิกในกลุ่มพร้อมจัดสรรงบประมาณและเงินปันผล แต่ในช่วงปี 2553- 2554 ยังขาดเครื่องสีข้าวอยู่ ต้องนำข้าวเปลือกไปสีที่โรงสีหมู่บ้านอื่นทำให้ไม่สะดวกต่อการผลิตของกลุ่ม และในปี 2555 กลุ่มได้ไปอบรมที่สำนักงานเกษตรอำเภอกุดชุม สำนักงานเกษตรจึงได้จัดสรรเครื่องสีข้าวเปลือกขนาดเล็กให้ทางกลุ่มเพื่อเพิ่มความสะดวกและความรวดเร็วในการผลิตของกลุ่มข้าวกล้องงอกต่อไป

การดำเนินงาน

กลุ่มพัฒนาข้าวกล้องงอกได้ไปฝึกอบรมที่ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร และนำมาดำเนินการผลิตข้าวกล้องงอกแบบเต็มรูปแบบ และได้ไปฝึกอบรมและดูงานอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยประมาณ ปีละ 2-3 ครั้ง

ผลผลิต ผลลัพธ์

ได้สมาชิก 30 คน จากการรับสมัครโดยตรงคนละ 150 บ.และได้องค์ความรู้ในการผลิตข้าวกล้องงอกพร้อมทั้งได้มอบอุปกรณ์การผลิต ข้าว ก ล ็ อ ง ง อ ก จาก ส ำ น ั ก ง า น เก ษ ต ร อ ำ เภ อ กุ ต ชุม และได้รับสมัครสมาชิกเพิ่มจนปัจจุบันมีสมาชิก 34 คน

